

REDOVISNINGSRÅDET

UTTALANDE FRÅN REDOVISNINGSRÅDETS AKUTGRUPP DECEMBER 2002

URA 34 BEDÖMNING AV DEN EKONOMISKA INNEBÖRDEN AV TRANSAKTIONER SOM INNEFATTAR ETT LEASINGAVTAL

Enligt punkt 9 i RR 22, Utformning av finansiella rapporter får ett företags finansiella rapporter inte beskrivas vara i överensstämmelse med Redovisningsrådets rekommendationer om de inte uppfyller samtliga krav i alla tillämpliga rekommendationer och tillämpliga uttalanden från Redovisningsrådets Akutgrupp. Akutgruppens uttalanden behöver, i likhet med Redovisningsrådets rekommendationer, inte tillämpas på oväsentliga poster.

Referens: SIC 27, Evaluating the Substance of Transactions Involving the Legal Form of a Lease samt RR 6:99, Leasingavtal, RR 11, Intäkter och RR 22, Utformning av finansiella rapporter.

FRÅGESTÄLLNING

1. Ett företag kan gå in i en transaktion eller en serie av strukturerade transaktioner (ett upplägg) med en eller flera fristående parter (en finansiär) som innefattar ett leasingavtal. Ett företag kan, exempelvis, leasa ut tillgångar till en finansiär och leasa tillbaka samma tillgångar eller, alternativt, sälja tillgångarna och därefter leasa tillbaka samma tillgångar. Formen för dessa upplägg, liksom avtalsvillkoren, kan skilja sig kraftigt åt. I fallet när ett företag leasar ut tillgångar och därefter leasar tillbaka samma tillgångar kan upplägget ha strukturerats så att man skall uppnå en skattefördel för finansiären som denne delar med sig till företaget genom att erlægga ett arvode, utan att för den skull rätten att utnyttja tillgången påverkas.
2. När ett upplägg med en finansiär innefattar ett leasingavtal är frågorna:
 - a) hur man fastslår huruvida en serie av transaktioner är kopplade till varandra och därför skall redovisas som en transaktion
 - b) huruvida upplägget ryms inom definitionen av ett leasingavtal enligt RR 6:99 och, om så inte är fallet,
 - I) huruvida de tillgångar som kan ha satts av på ett särskilt bankkonto och eventuella åtaganden att erlægga leasingavgifter utgör tillgångar och skulder för företaget (jämför det exempel som beskrivs i punkt 2.2.) i bilaga A)
 - II) hur företaget skall redovisa andra åtaganden som är en följd av upplägget samt
 - III) hur företaget skall redovisa det arvode som företaget kan erhålla från finansiären.

BEDÖMNING

3. En serie av transaktioner som innefattar ett leasingavtal är kopplade till varandra och skall redovisas som en transaktion när den ekonomiska innebörden inte kan förstås utan hänvisning till hela serien av transaktioner. Så är exempelvis fallet när serien av transaktioner är nära beroende av varandra, när de förhandlats fram som ett paket och när de genomförs samtidigt eller i en löpande följd. (Bilaga A ger exempel på hur detta uttalande kan tillämpas.)

4. Redovisningen skall återspegla uppläggets ekonomiska innebörd. Alla faktorer och konsekvenser av upplägget skall beaktas för att bedöma dess ekonomiska innebörd med tonvikt på de faktorer och konsekvenser som har en ekonomisk betydelse.
5. RR 6:99 är tillämplig när den ekonomiska innebörden av upplägget innefattar en överföring av rätten att disponera en tillgång under en överenskommen period. Indikationer, som var för sig visar att den ekonomiska innebörden av upplägget inte motsvarar definitionen av ett leasingavtal enligt RR 6:99, är (Bilaga B ger exempel på hur detta uttalande kan tillämpas);
 - a) företaget behåller alla risker och fördelar förknippade med ägandet av den underliggande tillgången och åtnjuter, i allt väsentligt, samma rättigheter att använda tillgången som före upplägget,
 - b) det huvudsakliga skälet för upplägget är att uppnå vissa skattefördelar och inte att överföra rätten att använda tillgången samt
 - c) upplägget innehåller en option med villkor som gör det nästan säkert att den kommer att utnyttjas (ett exempel kan vara en säljoption med ett försäljningspris som väsentligt överstiger det förväntade verkliga värdet vid lösentidpunkten).
6. Definitionerna och vägledningen i punkterna 49-64 i Föreställningsramen¹⁾ skall tillämpas när man avgör huruvida det särskilda bankkonto som kan finnas för investeringar och eventuella åtaganden att erlagga leasingavgifter utgör tillgångar och skulder för företaget. Indikationer som sammantagna visar att det särskilda konto för investeringar och åtaganden att erlagga leasingavgifter inte uppfyller definitionen av en tillgång och en skuld, och därför inte skall redovisas i företagets balansräkning, innefattar att;
 - a) företaget inte kan disponera bankkontot efter eget gottfinnande och inte är skyldigt att erlagga leasingavgifterna. Så är exempelvis fallet när
 - I) ett förutbetalt belopp satts av på ett särskilt konto för att skydda finansören och som bara får användas för att betala finansören,
 - II) finansören går med på att åtagandena att erlagga leasingavgifter skall regleras med medel som finns avsatta på kontot samt
 - III) företaget inte har möjlighet att stoppa betalningar till finansören från kontot.
 - b) risken att företaget skall bli skyldigt att återbetala hela det arvode som erhållits från finansören, möjligen med ett tilläggsbelopp, är ytterst liten, eller, i de fall ett arvode inte erhållits, risken för en betalning på grund av andra åtaganden (exempelvis garantier) är ytterst liten. Risken för återbetalning är ytterst liten när, till exempel, villkoren i upplägget föreskriver att det förutbetalda beloppet skall placeras i riskfria tillgångar som förväntas ge upphov till tillräckligt stora kassaflöden för att möta åtagandet att erlagga leasingavgifter samt
 - c) utöver de betalningar som erläggs i samband med att upplägget ingås, de enda betalningar som förväntas enligt upplägget, är de leasingavgifter som erläggs med medel tagna från det särskilda bankkonto som lagts upp i samband med utväxlingen av betalningar i samband med att upplägget ingicks.
7. Andra åtaganden enligt upplägget, inklusive alla avgivna garantier och åtaganden till följd av en förtida uppsägning, skall redovisas i enlighet med RR 16, Avsättningar, ansvarsförbindelser och eventualtillgångar, beroende på hur åtagandena utformats.

1) Redovisningsrådet har översatt IASB:s Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements (Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter).

8. Kriterierna i punkt 20 i RR 11, Intäkter, skall tillämpas på fakta och omständigheter i varje enskilt upplägg för att fastställa när ett sådant arvode som företaget kan komma att erhålla, skall redovisas som intäkt. Faktorer som skall beaktas är
- I) om företaget även fortsättningsvis har ett ansvar, i form av betydande framtida åtaganden att uppnå ett visst resultat, för att erhålla arvodet,
 - II) om företaget behåller risker,
 - III utformningen av garantivillkor, samt
 - IV) risken för att arvodet måste återbetalas.

Indikatorer, vilka var för sig visar att det är olämpligt att redovisa hela arvodet som inkomst när den erhålls, om det erhålls i samband med uppläggets ingående, innefattar

- a) åtaganden att antingen genomföra eller avstå från att genomföra, vissa betydelsefulla aktiviteter för att erhålla arvodet, och att följaktligen ett genomförande av det legalt bindande avtalet inte utgör den viktigaste delen av upplägget,
 - b) begränsningar i användningen av den underliggande tillgången som i praktiken inskränker och väsentligt ändrar företagens möjlighet att använda tillgången (till exempel genom utvinning, försäljning eller som pant),
 - c) sannolikheten för att betala tillbaka arvodet, eventuellt med ett tilläggsbelopp, inte är ytterst liten. Detta är fallet när, exempelvis
 - I) den underliggande tillgången inte utgör en specialiserad tillgång som krävs för att företaget skall kunna bedriva sin verksamhet, och att det därför finns en möjlighet att företaget vill betala ett belopp för att kunna avsluta upplägget i förtid, eller
 - II) företaget, enligt villkoren i upplägget, är skyldigt, alternativt har viss eller fullständig frihet att investera det förutbetalda beloppet i tillgångar som bär risker som inte är helt obetydliga (till exempel valuta-, ränte- eller kreditrisker). I detta fall är risken för att investeringens värde inte skall räcka till för att betala leasingavgifterna inte längre ytterst liten, och det kan därför finnas en möjlighet att företaget tvingas erlægga ett tilläggsbelopp.
9. I resultaträkningen skall arvodet redovisas på ett sätt som återspeglar dess ekonomiska innebörd och art.

UPPLYSNINGAR

10. Alla faktorer i ett upplägg som inte i grunden innefattar ett leasingavtal enligt RR 6, skall beaktas när man tar ställning till vilka upplysningar som är nödvändiga för att man skall förstå upplägget och hur detta redovisats. Företag skall lämna följande upplysningar för varje period som upplägget består:
- a) en beskrivning av upplägget, innefattande
 - I) den underliggande tillgången och eventuella begränsningar i rätten att använda den
 - II) uppläggets löptid och andra väsentliga avtalsvillkor
 - III) transaktioner som är kopplade till varandra, inklusive eventuella optioner, samt
 - b) redovisningsprincipen för eventuella arvoden som erhållits, det belopp som redovisats som intäkt under perioden och på vilken rad i resultaträkningen beloppet redovisats.

11. De upplysningar som skall lämnas i enlighet med punkt 10 ovan, skall lämnas separat för varje upplägg eller sammanslagna för varje grupp av upplägg. En "grupp" är ett antal upplägg som har likartade underliggande tillgångar (som exempelvis kraftverk).

ÖVERVÄGANDEN

12. Enligt punkt 9 i RR 10, Entreprenader och liknande uppdrag, skall flera avtal behandlas som ett avtal i de fall dessa är resultatet av en förhandling som avser avtalen som helhet, avtalen har ett så nära samband med varandra att de i praktiken utgör ett enda uppdrag med en vinst som relateras till avtalen sammantagna samt åtagandena enligt avtalen utförs samtidigt eller i en följd. I ett sådant fall är en följd av avtal vilka innefattar ett leasingavtal, kopplade till varandra och skall redovisas som en transaktion, eftersom de övergripande ekonomiska effekterna inte kan förstås utan hänvisning till serien av transaktioner sedda som en helhet.
13. Ett avtal skall redovisas som ett leasingavtal enligt RR 6:99 när det ger en leasetagare rätten att utnyttja en tillgång under en viss tid i utbyte mot en eller flera betalningar. För att upplysningarna på ett korrekt sätt skall återge de transaktioner de avser att återge, anger punkt 35 i Föreställningsramen att det är nödvändigt att de redovisas i enlighet med ekonomisk innebörd och inte enbart i enlighet med juridisk form.
14. När ett företag inte kontrollerar de tillgångar som skall användas för att reglera framtida leasingavgifter och saknar skyldighet att betala dessa avgifter, redovisas varken tillgångarna eller åtagandet att betala, eftersom definitionerna av en tillgång och skuld inte är uppfyllda. Detta skiljer sig från det fall när ett företag kontrollerar tillgångarna, är skyldigt att betala leasingavgifter och vid ett senare tillfälle överför tillgångar till en tredje person (inklusive en stiftelse). I detta senare fall medför överföringen av tillgångar (beteckningen som ibland används är "in-substance defeasance") inte i sig att företaget, i avsaknad av en legalt bindande friskrivning, blir befriat från sitt åtagande.
15. Förutom att beskriva de allmänna villkor som gäller för redovisning av en avsättning, innehåller RR 16, Avsättningar, ansvarsförbindelser och eventualtillgångar, vägledning för när ett företag skall redovisa, och hur det skall uppskatta storleken av, garantier och liknande åtaganden som kan leda till utbetalningar om en gäldenär inte betalar en förfallen skuld. RR 16 ger också vägledning för när upplysningar om en ansvarsförbindelse skall lämnas.
16. RR 11, Intäkter, anger hur intäkter skall redovisas. Enligt punkt 75 i Föreställningsramen innebär en vinst en ökning av ekonomiska fördelar och skiljer sig således i detta avseende inte från intäkter. Därför skall de krav som ställs i RR 11 tillämpas analogt. Exempel 14 c) i RR 11 anger att ett arvode som intjänas då en viss åtgärd vidtas och som är mycket väsentligare än någon annan åtgärd, skall redovisas som intäkt när den mest väsentliga åtgärden fullgjorts. Exemplet visar också att det är nödvändigt att skilja mellan arvoden som intjänas när en handling fullgjorts och arvoden som är avhängiga av framtida resultat eller behållna risker.

BYTE AV REDOVISNINGSPRINCIP

Byte av redovisningsprincip skall redovisas i enlighet med RR 5, Redovisning av byte av redovisningsprincip.

ÖVERENSSTÄMMELSE MED SIC

Detta uttalande överensstämmer med: SIC 27, Evaluating the Substance of Transactions Involving the Legal Form of a Lease med följande undantag

- I SIC 27, p. 7, görs en hänvisning till IAS 39, Financial Instruments. Redovisningsrådet har inte givit ut någon rekommendation baserad på IAS 39. Hänvisningen har därför utgått. Samma sak gäller för sista meningen i punkterna 14 och 15.

BILAGOR

Syftet med dessa bilagor är endast att åskådliggöra hur rekommendationen är tänkt att tillämpas och bidra till förståelsen av dess innehåll. Bilagan utgör inte en del av rekommendationen.

BILAGA A: KOPPLADE TRANSAKTIONER

1. Detta uttalande föreskriver att man tar ställning till huruvida en serie av transaktioner, vilka innefattar ett leasingavtal, är kopplade till varandra för att kunna avgöra om de skall redovisas som en transaktion.
2. Extrema exempel på transaktioner som skall ses som en helhet och som skall redovisas som en enda transaktion, är:
 - a) Ett företag leasar ut en tillgång till en finansiär (huvudleasingavtalet) och leasar tillbaka samma tillgång under en kortare period (underliggande leasingavtal). Vid slutet av leasingperioden för underliggande leasingavtal har företaget en option att köpa tillbaka tillgången från finansiären. Om företaget inte utnyttjar sin option har finansiären optioner som ger denne rätt att antingen erhålla en viss minsta avkastning på sin investering, att sälja tillgången till företaget eller att kräva att företaget garanterar en viss avkastning på hans investering.

Det yttersta syftet med upplägget är att ge finansiären en skattefördel, varav företaget får en del i form av ett arvode, och inte att överföra rätten att använda tillgången. Finansiären betalar arvodet och betalar de leasingavgifter som föreskrivs i huvudleasingavtalet i förskott. Överenskommelsen föreskriver att förskottsbetalningen skall investeras i riskfria tillgångar och, som en förutsättning för att överenskommelsen skall bli legalt bindande, att dessa placeras i ett särskilt konto som förvaltas av en person som är fristående från företaget. Arvodet behålls av företaget.

Så länge som det underliggande leasingavtalet löper, betalas leasingavgifterna från det särskilda konto som förvaltas av en person som är fristående från företaget. Företaget garanterar leasingavgifterna och är skyldigt att betala om behållningen på det särskilda kontot inte räcker. Företaget, men inte finansiären, har rätt att avsluta leasingavtalet i förtid under vissa omständigheter (exempel är en förändring av skattelagstiftningen som innebär att finansiären går miste om en del av eller alla skattefördelar), eller att företaget beslutar att ersätta eller sälja den underliggande tillgången eller genom att betala ett slutbelopp till finansiären. Om företaget väljer att avbryta avtalet i förtid görs betalningen med medel som tas från det särskilda kontot och om dessa inte räcker, så betalar företaget mellanskillnaden. Den underliggande tillgången är en specialiserad tillgång som företaget behöver för att driva sin rörelse.

- b) Ett företag leasar ut en tillgång till ett annat företag under en tid som motsvarar tillgångens nyttjandeperiod och leasar tillbaka samma tillgång på identiska villkor. De båda företagen har legalt bindande rättigheter att kvitta de betalningar som de är skyldiga varandra och avsikten är att en kvittning skall ske.
- c) Ett företag (A) leasar en tillgång till ett annat företag (B) och erhåller ett lån där långivaren inte har regressrätt gentemot A om säkerheten är otillräcklig (säkerheten utgörs av leasingavgifterna och den underliggande tillgången). A säljer den underliggande tillgången och lånet till en förvaltare varefter tillgången leasas tillbaka. Långivaren befriar A från den legala skyldigheten att betala tillbaka lånet och A garanterar återbetalning av lånet om B inte kan fullgöra sina åtaganden enligt det ursprungliga leasingavtalet. B:s

kreditvärdighet klassas som mycket god (AAA) och leasingavgifterna i de båda leasingavtalen är lika stora. A har en legal rätt att kvitta de leasingavgifter som skall betalas enligt de båda leasingavtalen och avsikten är att en kvittning skall ske.

- d) Företag A säljer en tillgång till företag B och hyr tillbaka samma tillgång. B är skyldigt att sälja tillbaka tillgången till A vid utgången av leasingperioden till ett belopp som i praktiken innebär att, när man tar hänsyn till alla betalningar, B får en avkastning på LIBOR + 2 procentenheter på köpeskillingen.

BILAGA B: DEN EKONOMISKA INNEBÖRDEN AV ETT UPPLÄGG

1. Detta uttalande föreskriver att man beaktar den ekonomiska innebörden av ett upplägg för att avgöra om det innefattar rätten att använda en tillgång för en begränsad period.
2. I vart och ett av de exempel som beskrivs i bilaga A, är den ekonomiska innebörden att upplägget inte innefattar ett leasingavtal som skall redovisas enligt RR 6:99, av följande orsaker:
 - a) I det exempel som beskrivs i punkt 2.a. är syftet med upplägget i första hand att skapa skattefördelar som kan fördelas mellan de båda företagen. Även om avtalsperioden skiljer sig åt mellan huvudleasingavtalet och det underliggande leasingavtalet, är de optioner som båda företagen har vid utgången av det underliggande leasingavtalet upplagda så att finansiären endast löper en obetydlig risk under den period som huvudleasingavtalet löper. Den ekonomiska innebörden av upplägget är att företaget erhåller ett arvode för att genomföra överenskommelsen och behåller de risker och fördelar som är knutna till ägandet av den underliggande tillgången.
 - b) I det exempel som beskrivs i punkt 2.b. är avtalsvillkoren i de båda leasingavtalen identiska. Därför är de risker och fördelar som är knutna till ägandet av den underliggande tillgången desamma efter det att upplägget ingåtts som före. Vidare skall de betalningar som skall erläggas kvittas mot varandra så därför finns inga kreditrisker. Den ekonomiska innebörden av upplägget är att ingen transaktion har skett.
 - c) I det exempel som beskrivs i punkt 2.c. behåller företag A de risker och fördelar som är knutna till den underliggande tillgången och risken för att garantin skall ge upphov till en utbetalning är ytterst liten (på grund av den goda kreditvärdigheten). Den ekonomiska innebörden av upplägget är att A har tagit upp ett lån med den underliggande tillgången som säkerhet.
 - d) I det exempel som beskrivs i punkt 2.d. sker ingen väsentlig förändring av de risker och fördelar som är knutna till den underliggande tillgången. Den ekonomiska innebörden av upplägget är att företag A tar upp ett lån, med den underliggande tillgången som säkerhet, där lånet amorteras under leasingperioden och med en slutbetalning när leasingavtalet löper ut. Optionen är utformad så att en försäljning av tillgången inte är möjlig. I ett normalt sale and leasebackavtal behåller säljaren de risker och fördelar som är knutna till den underliggande tillgången som sålts, endast så länge som leasingavtalet varar.

■